

Primaria

APRENDER É CRECER

XUNTOS 1

Programación

Unidade 15

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A Doncela dos Castros

Descrición da unidade

A última unidade do curso iníciase cunha lenda relacionada cos castros de Galicia

O paso do tempo é o fío condutor desta última unidade do curso, concretado na diferenciación entre acontecementos pasados e presentes e na evolución que experimentou a forma de vida das persoas ao longo dos séculos (descubrimentos, inventos, etc). Por outra parte, achégase ao alumno ao coñecemento de manifestacións culturais próximas, como a festa de San Juan.

Nesta unidade imos as familias de palabras no apartado Aprendo palabras. No apartado ortográfico do **Estudo a lingua** remataremos coa maiúscula e o seu uso co punto, xunto cos signos ortográficos da interrogación e da exclamación; no subapartado de contidos gramaticais desta mesma epígrafe imos ver o verbo.

No apartado de expresión oral e escrita, **Falo e escribo**, traballará o cómic e a **Tarefa** do final da unidade vaise centrar na noite de san Xoán.

Os obxectivos lingüísticos que se pretende que o alumno e a alumna alcance ao rematar esta unidade son:

1. escoitar, comprender e ler con fluidez e pronunciando correctamente textos breves comprendendo o seu sentido.
2. Escribir con corrección palabras, frases e textos e interiorizar algunhas normas ortográficas.
3. Interiorizar, de forma non teórica, categorías gramaticais como a do adxectivo.
4. Ampliar o vocabulario.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

LINGUA

- escoitar e comprender un conto de forma oral e poder ler o escrito que se incorpora na páxina inicial da unidade.
- Ler con fluidez e pronunciando correctamente os textos da unidade.
- Escribir con corrección e responder axeitadamente ás cuestións que se propoñen.
- Recoñecer e empregar familias de palabras.
- Aprender a norma ortográfica que rexe o uso das maiúsculas co punto e dos signos de interrogación e exclamación.
- Recoñecer e empregar correctamente as formas verbais de presente, pasado e futuro.
- Elaborar e rematar pequenos cómics de forma sucinta.

CIENCIAS NATURAIS

- Coñecer descubrimentos e inventos que melloraron a vida das persoas.

- Realizar un experimento caseiro: a construción dun teléfono.

CIENCIAS SOCIAIS

- Coñecer acontecementos pasados e presentes.
- Descubrir xoguetes de onte e hoxe.
- Coñecer manifestacións culturais do contorno.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

LINGUA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura. <ul style="list-style-type: none"> • Conto: <i>A Doncela dos Castros</i> • Comprensión da lectura. • Vocabulario. <ul style="list-style-type: none"> • Familias de palabras. As máquinas. • Estudo a lingua. <ul style="list-style-type: none"> • Maiúscula e punto. • Signos de interrogación e admiración. • O verbo • Falo e escribo. <ul style="list-style-type: none"> • O cómic. • Tarefa <ul style="list-style-type: none"> • A noite de san Xoán. 	1. escoitar, ler e comprender un conto.	1.1. escoita e comprende un conto. 1.2. Le o conto da dobre páxina inicial 1.3. Intepreta correctamente o texto e responde ás preguntas de comprensión. 1.4. Observa e deduce a partir dunha imaxe.
	2. Recoñecer as familias de palabras e léxico do relacionado coas máquinas.	2.1. Recoñece e emprega familias de palabras 2.2. Amplía o vocabulario relacionado coas máquinas.
	3. Aprender e interiorizar a norma de uso da maiúscula co punto e a dos signos de interrogación e admiración.	3.1. Aprende e a norma de uso da maiúscula co punto. 3.2. Aprende e a norma de uso dos signos de interrogación e admiración.
	4. Recoñecer, de forma non teórica, a categoría gramatical do verbo e empréga correctamente as formas de presente, pasado e futuro.	4.1. Recoñece a categoría gramatical do verbo. 4.2. Empréga correctamente as formas de presente, pasado e futuro.
	5. Identificar e completar un cómic.	5.1. Completar un cómic
	6. Informarse e celebrar a festividade da noite de san Xoan.	6.1. Aprende sobre a celebración da noite de san Xoán

CIENCIAS DA NATUREZA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
• Descubrimentos e	1. Coñecer a importancia	1.1. Recoñece algúns

inventos tecnolóxicos que facilitan a vida diaria das persoas. • Aproximación experimental á actividade científica.	dos descubrimentos e inventos no desenvolvemento da humanidade.	descubrimentos e inventos fundamentais. 1.2. Valora o progreso que se produciu na tecnoloxía da comunicación ao longo do tempo.
	2. Recoñecer o teléfono como un dos inventos fundamentais.	2.1. Valora a importancia da invención do teléfono. 2.2. Constrúe un teléfono caseiro seguindo instrucións.

CIENCIAS SOCIAIS

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> • Acontecementos do pasado e do presente. • Uso e medida do tempo. Nocións básicas: antes, despois, pasado, presente e futuro. • Manifestacións culturais do contorno. Os xoguetes de onte e hoxe. 	1. Identificar feitos acontecidos no pasado en contraposición aos actuais.	1.2. Identifica acontecementos do pasado e do presente e a súa relación con aspectos históricos próximos á súa experiencia.
	2. Ordenar temporalmente algúns feitos relevantes da vida familiar ou do contorno máis próximo.	2.1. Ordena actividades en función das nocións temporais: antes, despois... 2.2. Clasifica temporalmente diferentes imaxes atendendo a nocións como: antes, agora, despois.
	3. Aprender os cambios que se produciron nos xoguetes co paso do tempo, buscando información, seleccionándoa e organizándoa.	3.1. Coñece os cambios dos xoguetes co paso do tempo.
	4. Coñecer manifestacións culturais que se celebran no contorno, valorando a súa diversidade.	4.1. Valora manifestacións culturais do contorno como a festa de San Xoán.

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar buscaremos evidencias dos alumnos que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

LINGUA

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. escoita e comprende un conto.	<ul style="list-style-type: none"> • Audición da lenda <i>A Doncela dos Castros</i> da dobre páxina inicial. • Actividades do LD sobre o texto que inicia a unidade e animación sobre as imaxes.
1.2. Le o conto da dobre páxina inicial.	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto que se inclúe na lámina inicial. • Realización da actividade asociada ao texto sobre os tipos de contedores. • Ampliación de contidos con outras lendas, <i>A dama do Castro de Gundivós</i> e <i>A fiadora da Pena do Golpe</i>, na PD.
1.3. Intepreta correctamente o texto e responde ás preguntas de comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade da epígrafe “Comprendo a lectura” para identificar feitos relevantes do relato.
1.4. Observa e deduce a partir dunha imaxe.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade da epígrafe “Intelixencias múltiples” para identificar as características dun castro.
2.1. Recoñece familias de palabras.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Ampliación de contidos co poema de María Canosa, <i>Ameixa</i>, na PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
2.2. Amplía o vocabulario relacionado coas máquinas.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Actividades da PD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
3.1. Aprende e interioriza a norma ortográfica do uso de maiúscula e punto.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Actividades da PD • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
3.2. Aprende e a norma de uso dos signos de interrogación e admiración.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Actividades da PD.

	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
4.1. Recoñece a categoría gramatical do verbo.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Ampliación de contidos sobre os poemas de Yolanda Castaño (poemario <i>Verdades</i>) para traballar o verbo na PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
4.2. Empréga correctamente as formas de presente, pasado e futuro.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Actividades da PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
5.1. Completar e elaborar un cómic.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LA. • Actividades e adiviñas recollidas por Manuel Quintáns Suárez na PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
6.1. Aprende sobre a celebración da noite de san Xoán.	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto do LA. • Actividades sobre lendas e refráns relacionados co San Xoán na PD. • Ampliación de contidos para rematar o curso coa canción tradicional <i>O pirimpimpín</i>, e lectura do poema de A. García Teijeiro, <i>Bicos, mil bicos</i>. • Actividades relacionadas coa canción <i>O pirimpimpín</i> no LD.

CIENCIAS DA NATUREZA

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece algúns descubrimentos e inventos fundamentais.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de observación do mural da unidade. • Selección de actividades do LA. • Actividades e xogos da PD. • Actividades de reforzo e ampliación dos RF.
1.2. Valora o progreso que se produciu na tecnoloxía da comunicación ao longo do tempo.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividades da PD.
2.1. Valora a importancia da invención do teléfono.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades da. • Actividade de traballo cooperativo: <i>Lapis ao centro</i>. • Selección de actividades da PD.

2.2. Constrúe un teléfono caseiro seguindo instrucións.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades de experimentación do LA.
---	--

CIENCIAS SOCIAIS

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.2. Identifica acontecementos do pasado e do presente e a súa relación con aspectos históricos próximos á súa experiencia.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividade de Investigación da PD referente aos acontecementos. • Actividade de traballo cooperativo: <i>Xogo de palabras</i>.
2.1. Ordena actividades en función das nocións temporais: antes, despois...	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Selección de poesías e xogos da PD. • Actividades de reforzo e ampliación dos RF.
2.2. Clasifica temporalmente diferentes imaxes atendendo a nocións como: antes, agora, despois.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividades da PD. • Actividades de ampliación dos RF.
3.1. Coñece os cambios nos xoguetes co paso do tempo.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividades da PD.
4.1. Valora manifestacións culturais do contorno como a festa de San Xoán.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Actividades da PD.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Manexar elementos de comunicación no verbal en diferentes situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe xestual para expresar sentimentos e ideas.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións...	Escoita atentamente os contos, adiviñas, poesías e cancións da unidade.
	<i>Plan lector.</i> Gozar coa lectura.	Comprende os textos de lectura da unidade: conto, poemas, cantigas...
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Valora a importancia dos descubrimentos e inventos tecnolóxicos para a vida das persoas.
<i>Competencia dixital.</i>	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para obter información sobre descubrimentos e inventos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Avaliar a consecución dos obxectivos de aprendizaxe.	Aplica os coñecementos e destrezas adquiridos en diversos contextos.
	<i>Intelixencias múltiples:</i> Intelixencia visual.	Observa e deduce a partir dunha imaxe.
<i>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</i>	Asumir riscos no desenvolvemento de tarefas e proxectos.	Iníciase na experimentación científica.
	Participar nas dinámicas e xogos de grupo.	Aprende xogos tradicionais e prácticos cos compañeiros.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo.	Coñece e comprende os valores e normas de conduta que facilitan a convivencia no seu contorno máis próximo.
	<i>Educación en valores:</i> O respecto.	Entende a natureza como un ben que todos debemos gozar, coidar e manter.

<p><i>Conciencia e expresións culturais.</i></p>	<p>Informarse sobre aspectos do noso contorno cultural.</p> <p>Aprende cancións populares e xogos, propios do patrimonio popular galego.</p>	<p>Infórmase sobre a celebración da noite de san Xoán.</p> <p>Descubre e xoga coas cantigas e lendas tradicionais.</p> <p>Aprende algún retrouso, xogo ou encadeado para aumentar a bagaxe cultural e recoñecer o patrimonio oral da lingua galega.</p>
--	--	---

6. TAREFAS

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: Gozamos coa lectura do texto “A Doncela dos Castros”

- Lemos o conto «A Doncela dos Castros» e observamos as imaxes da lámina inicial; tamén podemos activar a animación do LD.
- Seguimos as suxestións metodolóxicas da PD.
- Realizamos as actividades do LA e do LD.
- Realizamos as actividades, para ampliar os contidos da PD.
- Realizamos as actividades interactivas do LD.

Tarefa 2: Aprendemos palabras: as familias de palabras e o léxico das máquinas

- Introducimos o concepto de aumentativo e diminutivo de forma lúdica e ampliamos o coñecemento do léxico dos medios de transporte coas actividades do LA.
- Realizamos as actividades do LD
- Realizamos as actividades da PD, que se amplían con poemas, adiviñas, xogos e trabalinguas.

Tarefa 3: Coñecemos descubrimentos e inventos tecnolóxicos.

- Observamos o mural *Inventos, máquinas e ferramentas* e traballamos as suxestións metodolóxicas para a explotación deste da PD.
- Realizamos actividades do A e as actividades e xogos da PD.
- Realizamos as actividades de investigación da PD.
- Completamos coas actividades interactivas do LD.

Tarefa 4: Aprendemos a lingua: Uso de maiúscula e punto, signos de interrogación e admiración. O verbo

- Aprendemos a norma ortográfica de uso maiúscula e punto, o uso dos signos de interrogación e admiración, e o verbo; realizamos as actividades do LA seguindo as suxestións da PD.
- Realizamos as actividades do LD
- Realizamos as actividades da PD, que se amplían con poemas, adiviñas, xogos e trabalinguas.

Tarefa 5: Experimentamos: construímos un teléfono caseiro.

- Coñecemos a importancia do teléfono na actualidade.
- Realizamos as actividades do A.
- Ampliamos con actividades interactivas do LD.

Tarefa 6: Coñecemos acontecementos pasados e presentes.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do Investiga da PD.

Tarefa 7: Expresámonos oralmente e por escrito: O cómic

- Realizamos as diferentes actividades do LA para completar un cómic. Seguimos as indicacións da PD para explicarlles as pautas que deben seguir para completar os bocadillos.

- Realizamos as actividades do LD
- Realizamos as actividades da PD.

Tarefa 8: A noite de san Xoán

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD para estes contidos.
- Realizamos as tarefas do LA.
- Ampliamos os contidos cos recursos da PD: especialmente os xogos tradicionais recollidos nos apartados de Recursos que permiten un traballo de integración dentro do propio grupo e con outros grupos do colexio.
- Realizamos as actividades do LD.

Tarefa 9: Repaso da unidade

- Realizamos as actividades de repaso do LA.
- Realizamos as actividades complementarias da PD.
- Completamos coas fichas de reforzo e ampliación dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Presentación de contidos de forma visual ao alumno: láminas, fotografías, imaxes.
- Audición das lecturas correspondentes do CD e emprego do libro dixital para realizar as actividades como elementos motivadores.
- Seguemento da lectura que pode ser dramatizada por varios nenos.
- Utilización de diferentes agrupamentos que favorezan o traballo cooperativo e o intercambio de opinións entre os iguais.
- Traballo individual ou en pequeno grupo para afianzar os conceptos da unidade.
- Traballo en grupo cooperativo: agrupar os alumnos en grupos de 3 ou 4 e empregar as estruturas de aprendizaxe cooperativo suxeridas na guía do profesor para traballar os principios de definición de obxectivo grupal, interdependencia positiva e interacción cara a cara.
- Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación para obter información sobre os medios de transporte.
- Desenvolvemento de estratexias para a resolución de problemas: lectura, esquema, subraiado...
- Utilización de diferentes fontes de información para obter información relevante sobre os contidos da unidade.
- Corrección de actividades en gran grupo para detectar os erros máis habituais.

8. RECURSOS

- Cadernos complementarios. Este proxecto ofrece cadernos complementarios de **Aprendo a ler, Aprendo a escribir**
- Recursos fotocopiáveis da Proposta Didáctica. Para esta unidade podemos atopar recursos fotocopiáveis de Reforzo, Ampliación e Comprensión lectora nos Recursos fotocopiáveis.

- Mural da unidade: *Inventos, máquinas e ferramentas*.

Recursos dixitais

- Libro dixital. Os alumnos e alumnas poderán reforzar os contidos estudados a través do libro dixital. Nel ofrécese a versión en audio do poema ademais de actividades interactivas.
- CD que acompaña a proposta didáctica, cos recursos fotocopiáveis.
- A continuación recóllense algúns enlaces web de interese:
 - <http://anayadigital.es>
 - <http://www.orellapendella.org> Esta páxina web recolle infinidade de cantares, enleados, ditos e retrousos populares. Moi ben organizada e con constantes actualizacións.
 - <http://galiciaencantada.com> Nesta web podemos atopar abundantes recursos sobre elementos máxicos e seres míticos da cultura tradicional galega.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de Avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (nos Recursos fotocopiáveis).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades observo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais observo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o vindeiro curso? Por que?